

Пише: Милан Ст. Протић
уторак, 13 јул 2021 23:35

У последњој емисији „Црно-бели свет са Ђорђем Вукадиновићем“, гостовао је историчар Милан Ст. Протић, бивши градоначелник Београда, амбасадор СР Југославије у Вашингтону, а потом и Републике Србије у Швајцарској и Линхенштајну. Један од оснивача Демократске странке Србије, самог ДОС-а, а потом и Демохришћанске странке Србије, те један од најзначајнијих протагониста и сведока борбе против режима Слободана Милошевића и петооктобарске „изневерене“ револуције, како је сам назива, говорио је о данима које је провео као учесник у тадашњој власти и њеним неуспесима. Саговорници су се дотакли феномена негативне селекције као проблема који уништава српско друштво од времена после другог светског рата и комунистичког режима. Милан Ст. Протић је констатовао континуитет тог обрасца и након пада Милошевићевог режима.

„Ни у ДОС-ово време није било много боље по том питању... И по другим питањима, али по овом посебно. Ни ми, односно они који су у то доба владали, а са којима сам и ја заједно у томе учествовао, нисмо форсирали најбоље, најспособније, највредније, него смо гледали на то да и ми примењујемо та алтернативна правила...“, признаје Протић. „У преводу, правила послушности, лојалности, непотизма...“, надовезао се Вукадиновић, а Протић се са тим сложио.

Ни ми, односно они који су у то доба владали, а са којима сам и ја заједно у томе учествовао, нисмо форсирали најбоље, најспособније, највредније

Домаћин је похвалио Протићев самокритички осврт на сопствени политички ангажман и констатовао да су малобројни на јавној сцени спремни да на такав начин прихвате одговорност и реалистично посматрају свој учинак. Одговор госта је био да тако нису спремни да посматрају само они незрели, који никад нису одрасли. Вукадиновића је помен незрелости у контексту негативне селекције асоцирао на председника Србије Александра Вучића. Протић се са тим сложио и наставио:

Србија је данас на најнижим гранама. Овакав башибозлук није владао Србијом од 1804.

„Кад човек у Животу никад себе ни у чему не испроба, када нема никакву каријеру, професију, позив, када је од факултета почео да се бави политиком, а политика је... Да не кажем сад шта је, знате на шта алудирам... Свакако није никаква струка.“ (...) „Кад погледате какви су људи сачињавали ДЕПОС (Демократски покрет Србије) 92. године, када је он основан, и какве су то керијере биле, каква су то имена била, каква су дела иза тих људи стајала, пре и независно од тога што су одлучили да се супротставе Милошевићу. И погледате данас људе који су на јавној сцени, видећете драстичну разлику управо у том смислу. У интелектуалном смислу, Србија је данас на најнижим гранама. Овакав башибозлук није владао Србијом од 1804. А овај први човек Србије управо у томе предњачи, да никад ништа у животу није радио и да се и данас позива на свој просек на факултету, или на своје навијачке дане на Звездином северу, јер то је све његово животно искуство. Ништа друго у животу није ни покушао да ради па да се у томе докаже, него је захваљујући таквим околностима ушао у политику и преко тога стигао овде докле је стигао. Видим да тако васпитава и своју децу.“

Учинак покрета којем сам припадао био је веома мршав – али је у том периоду ова земља ипак била демократска□

Протић признаје да, упркос импресивним биографијама, политичка гарнитура која се борила против Милошевићевог режима, а потом га и заменила, није остварила адекватне резултате, нити испунила обећања која је годинама давала народу:

Ми немамо много чиме да се похвалимо, осим што мора да се призна да у том периоду од 2000. до 2012. године, ова земља је ипак била демократска. То показује, ако ништа друго, и чињеница да је 2012. године опозициони кандидат могао да победи на

Пише: Милан Ст. Протић
уторак, 13 јул 2021 23:35

председничким изборима

„Ако говоримо о учинку, онда је он веома мршав. И мој, лични, и читавог тог покрета којег сам био део. Ми немамо много чиме да се похвалимо, осим што мора да се призна да у том периоду од 2000. до 2012. године, ова земља је ипак била демократска. То показује, ако ништа друго, и чињеница да је 2012. године опозициони кандидат могао да победи на председничким изборима, па потом и да опозициона странка или коалиција победи на парламентарним изборима. То је наше достигнуће. И није то мало достигнуће. У свему другоме, дакле у оним суштинским реформама, које је народ очекивао и које смо ми очекивали – а ја први, због тога сам својевремено у то био и ушао – није се готово ништа остварило.“

Говорећи о својој краткој „властодржачкој“ каријери, Протић је рекао да је падом Милошевића већ остварио то што је желео, а да се на својим функцијама није добро осећао, нити их је желео. „Већ сам тад имао проблем са собом на том месту председника скупштине града(Београда), када то место није подразумевало никаква извршна овлашћења и кад су други одлучивали, а ја сам само био одговоран пред грађанима, и то ми се ништа није допадало. А ни уопште ми са та позиција није допадала. Ја сам хтео да поднесем оставку чим се заврше парламентарни избори у Србији, крајем децембра месеца и када сам ја замислио да ће бити заокружена победа над Милошевићем...Онда је дошла понуда да идем у Вашингтон, и првобитна моја одлука је била да одбијем. На крају сам пристао (након Коштуничиног убеђивања) уз приличан отпор да одем у тај Вашингтон... У покушају да нешто урадим, тражио сам да имам одрешене руке и такав сам договор постигао са Војом Коштуницом – али то се није тако остварило. Као што сам имао такав договор и за Београд, па се ни то није остварило. И тако се цела та моја властодржачка прича, хвала Богу завршила за краће од годину дана.“

Зашто (не) треба прихватити независност КиМ? Да ли се Срби према комунизму држе као жртве „штокхолмског синдрома“?

У наставку, Вукадиновић је цитирао Протићеве изјаве да је „Косово за Србе изгубљено“ и да „не треба на то трошити националну енергију“, и упитао га чиме образлаже такво становиште.

Србија нема ни снаге, ни могућности ни ауторитета да над том територијом успостави своју власт. Ми ћемо то мало снага што имамо да исцрпимо у тој узалудној борби и на крају нећемо ништа урадити

„Зато што Србија нема ни снаге, ни могућности ни ауторитета да над том територијом успостави своју власт“, одговорио је Протић. „Зато што, ако хоћете просто да Вам кажем, не може седам милиона да влада над два милиона, или милион и по. Показало се да ни много веће нације од нас, ни много веће државе с тим не могу да изађу на крај. (...) Оно чега се ја бојим у случају Србије јесте да ћемо ми то мало снага што имамо, а на издисају смо као народ, по мом суду... На издисају смо, биолошком, издисају моралном, издисају економском... Ми ћемо то мало снага што имамо да исцрпимо у тој узалудној борби и на крају нећемо ништа урадити. Ми немамо на крају одговор на питање: И да Косово остане у саставу Србије, шта ћемо онда да радимо?“ Поставивши ово реторичко питање, Протић објашњава како би у том случају Албанци постали прејака политичка снага у Србији, до те мере да би постали кључни за доношење државних одлука и да би тако Албанци могли доспети чак и на чело државе.

Свој аргумент Протић закључује наводећи своје становиште о узроку неприлике у којој се Србија налази: „Комбинацијом антисрпског, намерног, злонамерног антисрпства Титовог режима и идиотске Милошевићеве политике, ми смо изгубили Косово“, закључује историчар, наглашавајући да такво стање констатује „тешка срца“, али да закопавање националне политике у територијална питања може бити само штетно.

Слажући се делимично са Протићем, Вукадиновић је приметио да последњих 20 година Србија и није била „закопана ни у националне интересе, ни у територије – па

опет нисмо процветали ни демографски, ни демократски, ни институционално“. Вукадиновић је констатовао „променљивост стана на терену“ као веома значајан фактор при разматрању овог проблема, што подразумева да историјски тренутак, било који и какав год био, није вечан и ситуација се већ у неком следећем моменту може преокренути, те поставља питање: „Знам ја да се и у животу и у историји ствари углавном на силу и добијају и губе. Али зашто бисмо ми сада ту силу легализовали и легитимизовали сопственим признањем?“

Протић није дао конкретан одговор на ово питање, али је истакао да је, по њему, Република Српска од много већег значаја за национално питање Срба него Косово. Протић сматра да треба више пажње посветити српском ентитету БиХ него КиМ, док Вукадиновић, не поричући значај Републике Српске, каже да одрицање од јужне покрајине не само да не би ништа помогло, него би, по његовом мишљењу, чак и нашкодило статусу РС.

Систематски, пуних шест деценија, комунизам секао српство у корену. На сваком нивоу

До краја разговора, саговорници се нису усагласили око приступа косовском питању, али су се у значајној мери сложили око узрока тренутног историјског посртања Срба и њихове државе. „Све ово о чему говоримо, по мом дубоком уверењу, и стање у којем се налази Српство и све ове дилеме које Ви и ја имамо и око којих се не слажемо су последица тога што је систематски, пуних шест деценија, комунизам секао српство у корену... На сваком нивоу. И кад је дошао крај, ми смо се нажалост, по оном стокхолмском синдрому и даље држали тог комунизма“, закључио је Протић.

(НСПМ)